

Vicc, kabaré, szamizdat
Fél-legális és illegális politikai kritika a Kádár-korszakban

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

10. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Püspöki Péter

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	15-16 évesek
Ajánlott időkeret	45 perc
A modul közvetlen célja	A kádárizmus korabeli kritikájának különböző formáival való ismerkedés során a diktatórikus rendszer működésének megtapasztalása, ismerkedés az önkényuralommal való szembefordulás lehetőségeivel, eredményeivel
A modul témái, tartalma	<p>Témák:</p> <p>Kapcsolatok – együttműködés, szolidaritás; demokrácia – társadalmi részvétel, véleménynyilvánítás; társadalom – politika, hatalom, civil szervezetek; konfliktus – értékek ütközése, szembefordulás a hatalommal; életmód – életérzés, szabadság; világkép – értékek; társadalmi nyilvánosság – sajtó, információáramlás; erkölcs és jog – normák, lelkiismeret, döntés</p> <p>Tartalom:</p> <p>Részlet Hofi Géza egyik kabaréjából. Viccek és karikatúrák a Kádár-korszakból. A politikai kritika nyilvános és szamizdat formái a korszakban.</p>
Megelőző tapasztalat	A Kádár-korszak társadalmi-politikai jellemzőinek megismerése
Ajánlott továbbhaladási irány	A politikai kritika megváltozása (bulvárosodása) a rendszerváltás korában
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: autonómia, hitelesség</p> <p>Önszabályozás: felelősségvállalás, nyitottság</p> <p>A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, kritikai gondolkodás, szabályalkotás, kreativitás</p> <p>Társas kompetenciák: kommunikációs készségek, véleményalkotás, civil kezdeményezőképeség</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember és társadalom; Magyar nyelv és irodalom</p> <p>Tantárgyakhoz: történelem; magyar nyelv; rajz és vizuális kommunikáció</p> <p>Modulokhoz: A kommunista rendszerek áldozatai (szka210_15); A három T (szka212_13), A legvidámabb barakk (szka212_26)</p>
Támogató rendszer	<p>A mellékletekben található szövegek</p> <p>Hofi Géza műsorai videón vagy DVD-n</p>

Módszertani ajánlás

Mivel a modul mindössze egy tanórát foglal le, természetesen nem tudja minden részletében kimeríteni ezt a diákok számára valószínűleg érdekes témát. Ha van rá fogékonyság, ezért érdemes a foglalkozást egy délutáni elemmel is kiegészíteni, amikor sort lehet keríteni a rádiókabaréból felvett részletek meghallgatására, illetve Hofi-műsorok videofelvételeinek megtekintésére – és eszköztárak elemzésére.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Háttérinformációk (Haraszti Miklós: *Civil kurázsitól civil társadalomig*)

P2 – Kinyomtatható karikatúrák a Ludas Matyiból

P3 – Alternatív házi feladat (Haraszti Miklós esszéje)

Tanulói segédletek

D1a – Hofisszeusz, 1973 (részletek Hofi Géza kabaréműsorából)

A szöveget minden tanuló számára le kell másolni.

D1b – Hofisszeusz, 1973 (feladatkártyák)

Az ötféle kártyából összesen annyi példányra van szükség, ahány tanuló van az osztályban.

D2 – Válogatás a Kádár-korszak vicceiből

A 11 féle vicckártyából összesen annyi példányra van szükség, ahány tanuló van az osztályban.

D3 – Válogatás a Kádár-korszak vicceiből (feladatkártyák)

A lapot annyi példányban kell sokszorosítani, hogy a rajta lévő egyforma feladatkártyából minden tanulónak jusson egy.